

Helyek, amik nincsenek a térképen

A pénztárnál várakozva, amikor már kiraktuk a szalagra a joghurtot, a zsemlet és a paradicsomot, a csokit nézegettem, amiket a boltosok azért raknak oda, mert ez az utolsó alkalom, hogy felkeltsék a vásárló figyelmét, és az elcsábuljon, ekkor megakadt a tekintetem az édességek mellé kiállított dobozon. Az óvszereken eddig főleg csak azt figyeltem, milyen sokféle, kreatív megoldás és életérzés jelenik meg a csomagoláson – romantika, humor, life style. Most rövid pillantást váltottunk Marekkel – ismét ugyanarra gondolt, amire én – és odapakoltam egy csomaggal a vásárolt cuccokhoz. Marek odatett még egyet.

– Sose tudhatjuk – magyarázta csendesen.

Még mondani akartam valamit, de észrevettem, hogy a mögöttünk álló fickó figyel bennünket, és hallgatja, miről beszélünk.

– Tália, fizesd ki, kérlek a vásárlást, úgy érezném most magam ezzel az áruval, mint egy macsó – súgta oda Marek, amikor esetlenül bepakoltuk a táskába a holmit.

A kéz, amivel odaérintettem a bankkártyámat a leolvasókészülékhez, ugyan nem remegett annyira, mint az övé szokott, de teljesen megizzadt a tenyerem.

– Na jól van, Marecsek – mondtam neki az üzlet előtt. – Most mindenki látta, hogy te nem vagy macsó, én meg nem vagyok rendes lány.

Így hát végbement a beavatási szertartás, amely bevezetett bennünket a felnőtt vásárlók számára fenntartott termékek világába.

Az asztal fölötti polcon lévő óra számlapja fél kilencet mutatott, de odakint még mindig világos volt. A keskeny ágyamban feküdtünk a sársamos június esti levegővel együtt beszűrődött Röviden, de dühösen felvakkantott valahol egy csilingelt az öreg villamos, valaki ismét nem aki meg dühösen lekiabálta, lehülyézte, a kudett, ezúttal valamivel nyugodtabban, nemsoká-vihogva csatlakozott hozzá egy másik részeg csaj, egy fiú, az egymást túlkiabáló hangok, valószínűleg diákok, nyilván ünnepelnek, egyik bárból a másikba vándorolnak. Lehet, még ismerjük is őket, elég lenne kihajolni az ablakon

és utánuk kiáltani, hogy várjanak meg, mi is velük tartunk. De nem megyünk. Meztele-
nül fekszünk, bágyadtan, ragadunk az izzadságtól, mindketten inkább amiatt érzünk ki-
elégültséget, hogy végre ezt is megtettük, nem feltétlenül az aktustól.

Éreztük, hogy boldogok vagyunk, de ez valamiféle nyugtalan, időle-
ges boldogság, megterhelte a kimon- datlan miatti kétely, és talán
előjele valami meghatározhatatlannak, vagy ismeretlennek, ami bo-
nyolíthatja a kapcsolatunkat. Nem volt kedvünk a csoporttársainkkal
ünnepelni, mert rányomta a bélyegét a hangulatunkra, hogy folytat-
nunk kell a délután megkezdett beszélgetést. Amikor a testünk abba hagyta egy-
más szeretését, ismét odalopózott közénk ez a nagy teher, egyenesen az ágyban állt meg,
és sűrűtően várt, mihez kezdünk vele.

– Tényleg tizenkét éves voltál, amikor ezt a szöveget írtad? – tettem fel a kérdést.

– Tényleg. De tegnap, amikor átírtam, pár apróságot kijavítottam. Hiszen épp most
szereztem meg frissen az általános nyelvészet és kommunikációelmélet–művészeti tanul-
mány szakpáron az alapképzést igazoló diplomámat, így hát egyszerűen nem tudtam visz-
szafogni magamban a szakembert. De csak a stilisztikába avatkoztam be, talán úgy három-
négyezer, lehet, öt-hatszor, legfeljebb tízszer vagy tizenegyszer. És ki kellett raknom a vesz-
zőket. Kicséréltem pár szót, átraktam pár mondatot, módosítottam a szórendet. A tar-
talom nem változott.

– Na végre, Marek! Nagy előrelépést tettél most, hogy beismerted a felnőtt ember szer-
kesztői munkáját – dicsértem meg, eldöntöttem, rákérdezek mindenre, ami nem világos. –
Mi történt Ivan bácsival és Eva nénnivel?

– Ezt csak később tudtam meg a szüleimtől. A ház aznap este porig égett. A testüket
szénné égve találták meg a romok között.

– És meg... – eltartott egy darabig, míg ki tudtam mondani a szót: – megölték őket?

– Állítólag azért sem sikerült egyértelműen kideríteni a tűz okát, mert a ház teljesen le-
égett és tönkrement. Mire kértek a tűzoltók, a lángok maguktól elaludtak.

– A falusiak nem próbáltak meg segíteni? Nem oltották a tüzet? Hiszen minden falu-
ban van önkéntes tűzoltóegylet.

– Skalkán nincs. A szomszédok azt állították, amikor észrevették a tüzet, a lángok már
annyira elterjedtek, hogy nem látták értelmét elkezdni a tűzoltást, csak arra ügyeltek,
hogy ne terjedjen tovább a környező épületekre.

– De továbbra is azt hiszed, hogy gyújtogatás és gyilkosság történt, ugye?

– Nem tudom. Magad is olvastad, mire emlékszem. Én magam se hiszem. Pár hétig
be voltam zárva a pszichiátriára. Még a temetésükön sem voltam, soha nem láttam a sír-
jukat. Úgyis félek elmenni abba a faluba – Marek lassan kifújta a levegőt, majd elszomo-
rodva hozzátette: – Még most is.

– Micsoda?

– Még most is félnék elmenni Skalkára. Ez egy életem végéig tartó trauma. Őrizgetni
fogom, míg élek.

Meg kellett, hogy csókoljam, az én kis titokzatos, szerencsétlen pasimat. Mintha csak
erre várt volna.

Éjfél előtt jutottunk ki a konyhába vacsorázni.

– Beszélhetünk erről evés közben? – kérdeztem.

Teli szájjal bólintott, és amikor lenyelte az ételt, hozzátette:

– Ha szex közben beszélünk róla, akkor evés közben is nyugodtan megtehetjük. Hiszen
az élelemfelvétel és a szaporodás szükséglete Maslow szerint ugyanazon a szinten vannak.

Ez tipikus Marek, ahogy összeköti a két hangulatot, a két különböző témát. Gondta-
lan és gondterhes, a pszichológiai elméleteket ötvözta a saját életével. Bár engem ez szó-
rakoztatott, egyeseket ez eléggé felzaklatott, és zavarba ejtett.

– Marecsku, én azt hittem, hogy nem a fajfenntartási igény kielégítéséről, hanem sze-
relemről volt szó, partnerségről, összetartozásról. És ezek Maslow piramisában két szint-
tel feljebb vannak.

– A férfiak igényeivel szembeni női empátia hiánya – konstataulta Marek. – Valójában az esetemben az elismerés és megbecsülés eléréséről volt szó. Így hát én a negyedik szinten mozogtam, de te megálltál a harmadik lépcsőfokon, Tália.

– Hogy élted túl? – komolyodtam el.

– Nem emlékszem. Azt sem tudom, hogy a pogromot éltem-e túl, vagy a tüzesetet. Al-lítólag reggel talált meg egy sofőr az úton. Ott ültem az erdő közepén, pár kilométerre a fa-lutól. Még erre sem emlékszem. A pszichiátrián sem húztak ki belő-lem egy szót sem. Senkivel nem akartam beszél-ni, még a szüle-immel sem. Azt hiszem, akkor úgyszem emlékeztem semmire. Az or-vos adott papírt és ceruzát, hogy írjam le, mert nyil-ván azt gondolta, kommunikációs blokk vagy zavar állt be nálam, és nem akarom elmondani, amit tudok. De nem, ez emlékezetkiesés. Az utolsó em-léket még a tüzeset előttről őrzöm, ott ér véget, és a pszichiátrián ködösen ismét kezde-nek körvonalazódni az események.

– De nem lehetséges az, hogy zárlat keletkezett a házban, és tűz ütött ki? Ezt teljesen valószínűtlennek tartod? Te, a tizenkét éves fiú túlélted, de megijedtél, sokkot kaptál, el-menekültél, és nem emlékszel semmire. Ez sem kizárt, ugye?

Marek kettévágta a paradicsomot, és a kés hegyével odatolta a felét.

– Te is ösztönösen elzárkózol a bűnténynek még a gondolatától is – jegyezte meg gú-nyos mosollyal.

– Marek, én elsősorban neked hiszek. Csak azt kérdeztem, hogy fennállhat-e hipoteti-kusan ennek a lehetősége.

– Igen, fennállhat, és végre én is szívesen utánajárnék az igazságnak. A szüleim is haj-lottak erre a lehetőségre – a fiú, aki sokkot kapott a szörnyű élmények miatt, a lángok-tól, amelyek életveszélyes helyzetbe sodorták, emlékezetkiesésben szenved, így a neuro-tikus agyban az emlékek szerepét átvette a fantázia. A rendőröknek is ez a változat volt a legmegfelelőbb. Rövidzárlat vagy öngyulladás, óvatlan háztulajdonosok, szerencsétlen, örökre megnyomorított fiúgyermek, pont, ad acta. A szüleim Jonás gyámjaiként, az ál-dozatok legközelebbi hozzátartozóiként megkapták a nyomozási vizsgálatról szóló rend-őrségi zárójelentést, ahol azt írják, hogy a bejárati ajtónál megtalálták a benzines kanna maradványait. Tudod, hogyan értékelték ezt? Hogy a nagybácsim vett benzint a fűnyíró-ba, és épp az ajtó mellé tette le. És a benzin rejtélyes módon felrobbant. A gyújtogatás és a gyilkosság ténye nem áll fent, ahogy azt egykor a volt szlovák belügyminiszter, Robert Kaliňák szintén kijelentette. Végezetül erre a magyarázatra hajlott mindenki, a pszichiát-riai orvosszakértőt is beleértve – ez volt a legvalószínűbb, tehát egyúttal a leghihetőbb is.

Áthajoltam az asztal fölött, a kezem közé vettem Marek arcát, és belenéztem a szemébe.

– De te meg vagy arról győződve, hogy a házat a falusiak gyújtották fel, hogy megöl-jék a rokonaidat?

– Nem tudok semmit. Nem hiszek teljesen a saját emlékezetemnek sem, amely egyér-telműen azt állítja, hogy aznap este a ház elé gyűlt az egész falu. Azért jöttek, hogy valami rosszat csináljanak. Még mindig látom magam előtt. Törzsi rituálé.

– Lehet, hogy megmentettek, mert az utolsó pillanatban rájöttek, hogy nem te vagy Jonás.

– Vagy az a lány szólt pár jó szót az érdekekben. Akinek viszonya volt Jonással.

Fájni kezdett a fejem ettől a sok mindentől.

– Marecsku, gyere, menjünk zuhanyozni – javasoltam. ■ ■ ■

Vályi Horváth Erika fordítása

■ **Pavol Rankov** (1964): a szlovák irodalmi középnemzedék egyik legjelentősebb képviselője. *Szeptember elsején (vagy máskor)* című történelmi regényéért megkapta az Európai Unió Irodalmi Díját. Gyerekkorától Pozsonyban él. A pozsonyi Comenius Egyetem könyvtár szakán végzett 1987-ben, ma is az egye-tem Könyvtár- és Információtudományi Tanszékének munkatársa. A Kalligram Kiadó gondozásában megjelenő *Helyek, amik nincsenek a térképen* című fordításkötet a negyedik magyarul kiadott könyve.